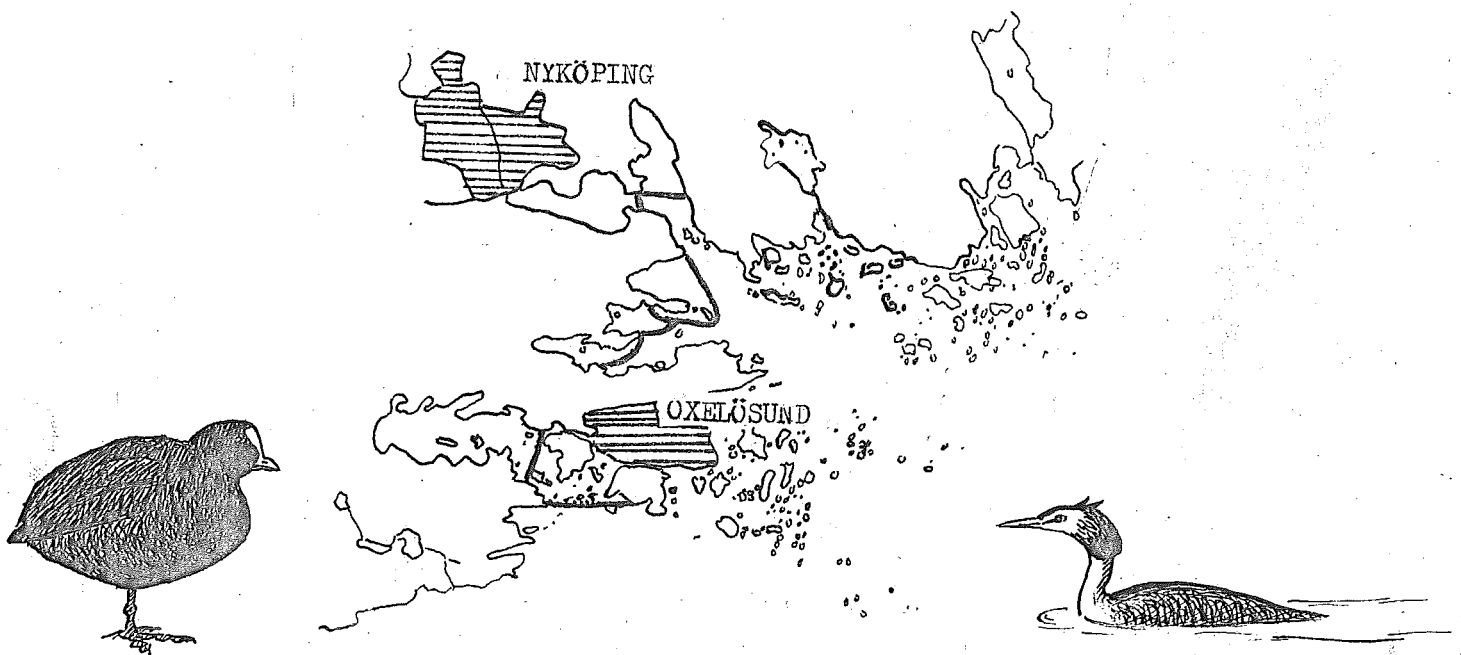
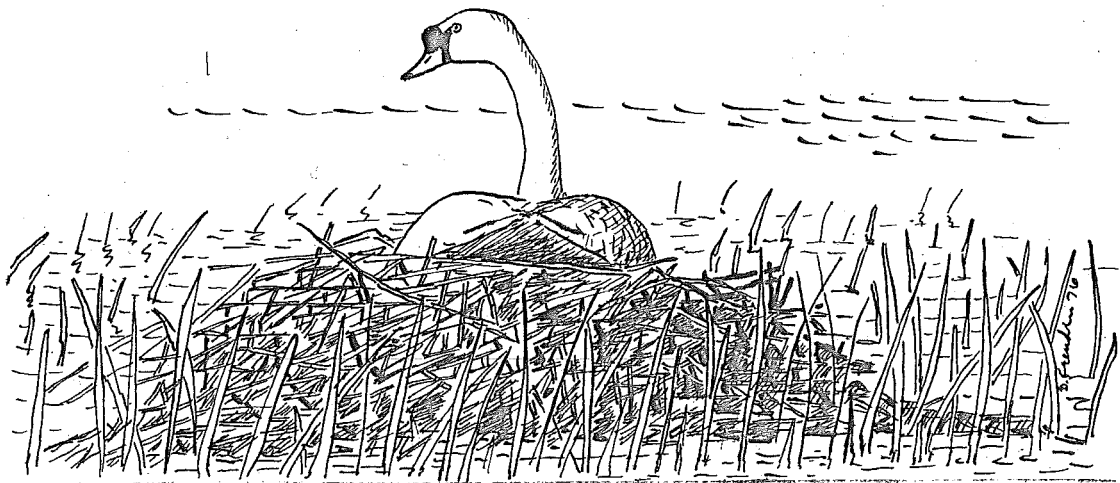

INVENTERING AV
SKÄGGDOPPING, SOTHÖNA och
KNÖLSVAN I HAVSVIKARNA KRING
OXELÖSUND OCH NYKÖPING

Inventering av skäggdopping, sothöna och knölsvan i:

Sjösafjärden - Saxviken,

Stadsfjärden - Mellanfjärden,

Strandstuviken,

Snäckviken,

Stjärnholmsviken,

skärgården runt Jogersö och västra Femöre och

Marsviken

utförd av:

Dan Frenidin (Snäckviken, Stjärnholmsviken, Jogersö-V Femöre
och Marsviken) SFU, Oxelösund.

Mats Andersson (Strandstuviken och Sjösafjärden) SFU, Oxelösund

Peter Lindblad (Jogersö-V Femöre och Marsviken delvis)
SFU, Oxelösund

Jan Höglund (Stadsfjärden-Mellanfjärden) SFU, Nyköping

Mickael Unéus (Sjösafjärden-Saxviken) SFU, Oxelösund

Per Jännebring (Marsviken delvis) SFU, Oxelösund

För sammanställningen svarar Dan Frenidin

Innehållsförteckning

Inledning 1

Syfte..... 1

Metodik..... 1

Karta över delområdena 2

Beskrivning av delområdena 3

Förklaring till kartor och tabeller..... 5

Resultat, skäggdopping..... 6

Tabell, skäggdopping..... 7

Delområdeskartor, skäggdopping..... 8 ff.

Resultat, sothöna..... 14

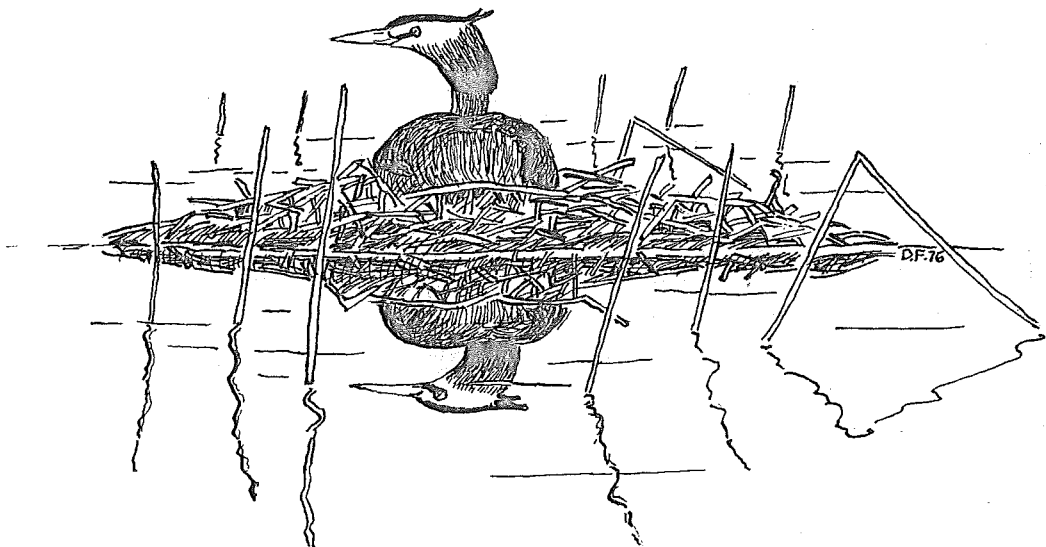
Tabell, sothöna..... 15

Delområdeskartor, sothöna..... 16 ff.

Resultat, knölsvan..... 22

Tabell, knölsvan..... 23

Delområdeskartor, knölsvan..... 24 ff.

Några av de vanligaste sjöfåglaerna kring stränderna runt Oxelösund och Nyköping är skäggdoppingarna, sothönsen och knölsvanarna. Trots att de är från skilda ordningar har de några saker gemensamt: de häckar under samma tid och bygger likadana bon (bortsett från storleken) i samma biotop.

Mellan den 15 och 23 maj 1976 inventerade sex fältbiologer ovan nämnda fågelarter i sju kustområden kring de båda städerna. De inventerade områdena är:

Sjösafjärden (öster om Nyköping) den 21 maj,

Stadsfjärden - Mellanfjärden (söder och sydöst om Nyköping) den 21 maj,

Strandstuviken (ca 6 km sydöst om Nyköping) den 21 maj,

Snäckviken (ca 6,5 km sydöst om Nyköping) den 21 maj,

Stjärnholmsviken (ca 6,5 km sydsydöst om Nyköping) den 21 maj,

stränderna kring Jogersö och V Femöre (ca 10 km sydsydöst om Nyköping) den 15 maj och

Marsviken (ca 8,5 km söder om Nyköping) den 22 - 23 maj.

De exakta delområdesgränserna syns på kartan.

SYFTE

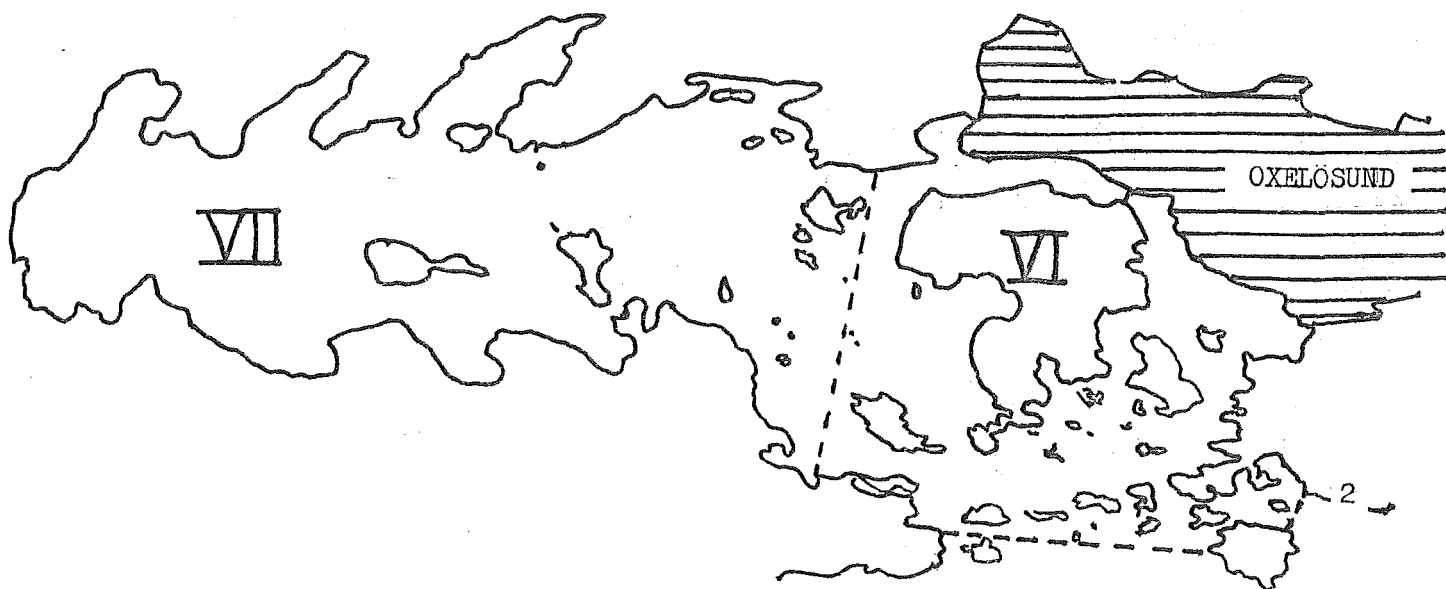
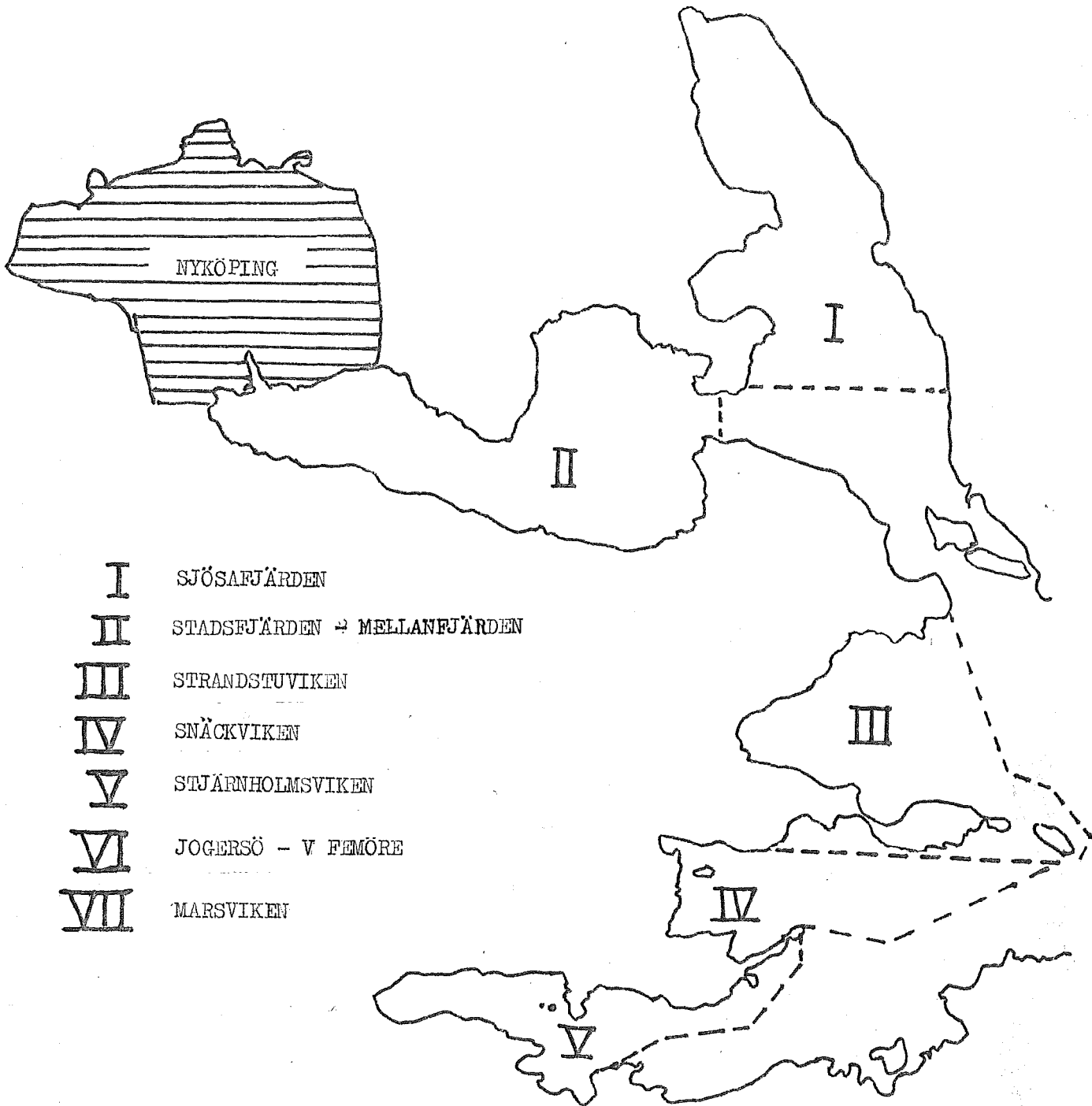
Syftet med inventeringen har varit att:

1. Kartlägga resp. fågelarters bon och ev. kolonier och därigenom se vilka platser som har stor betydelse för resp. fågelarters häckning.
2. Se hur stor procent av populationen inom delområdena och hela området som inte häckar.
3. Mäta populationstätheten inom delområdena och hela området.

METODIK

Inventerings-metodiken har varit den att från kanot (delområde I, II, VI, VII) eller från land på karta pricka in par med bo (●), par utan bo (X) och enstaka individ (-).

Eftersom alla artena bygger väl synliga (innan vassen blivit för hög) bon har det i regel ej varit svårt att finna dessa. Större koncentrationer av icke häckande fåglar har räknats i par. Om antalet fåglar varit udda har en enstaka individ fått sättas ut.

BESKRIVNING AV DELOMRÅDEN

Sjösafjärden

Sjösafjärden är en ganska näringsrik vik som är stadd under igenväxning av vass och säv bl.a.. Breda vassbälten finns runt hela viken. Fjärden omges i stor utsträckning av jordbruksmark och strandängar vilka till en del betas. När inventeringen skedde hade vassen redan hunnit växa ca 40 cm vilket gjorde att det var svårt att se alla bon. För att störa så kort stund och så litet som möjligt stannade inventerarna inte länge på ett ställe. Därför kan det funnits flera bon av sothöna och skäggdopping. Siffrorna för dessa arter är alltså något i underkant vad det gäller detta område.

Stadsfjärden - Mellanfjärden

Längs västra och södra Stadsfjärden till Bastens häll finns ett stort vassbälte. Öster om Bastens häll finns ett smalt vassbälte utanför betade strandängar, jordbruksmark och skogsmark. Mellan Linudden och Branthäll finns ett bladvassområde som på några ställen är ganska brett.

Kring hamnen och varvet i norra Stadsfjärden är det småbåtshamnar. Längs resten av norra delen finns inga större vassbälten.

Öster om varvet finns ett större vassbälte vid vilket det ligger prämar o.dyl. utanför. Runt N.Hålet finns ett mer eller mindre tjockt vassbälte som på några ställen avbryts av enstaka bryggor.

På Tjyvholmen finns fritidsbebyggelse.

Strandstuviken

Större sammanhängande vassbälten finns endast längs norra stranden ovanför badet. I övrigt består stranden av badplats (delvis norra stranden), betad strandäng (inre delen av södra stranden) och klipphällar (yttre södra stranden).

Fritidshus finns på stortallaren och lilltallaren samt vid yttre norra stranden.

Snäckviken

Vassbälten finns längs hela stranden utom längst ut vid norra stranden och södra. Särskilt längst in i viken är vassområdet stort.

Förutom en klubbstuga längst ut på Björnmudden finns ingen bebyggelse.

Stjärnholmsviken

Utefter södra stranden och Kvisslingen finns sparsamt med vass. Längst in och utefter inre delen av den norra stranden finns ett, på vissa ställen, ganska tjockt vassställe.

Fritidsbebyggelse med flera bryggor finns längs den södra stranden och efter den norra finns ett bostadshus och ett par bryggor.

Jogersö - V Femöre

Vassens utbredning följer så gott som helt utbredningen av sothönornas bon (se karta). I varje vik med lite vass läg minst en sothöna på bo.

Området gränsar till Oxelösunds stad vilket gör att bebyggelsen är tät. Nordöst om Jogersö ligger en småbåtshamn, samt vid Stenvik. Längst in i Trappviken på Jogersö och i Stenvik är två badplatser belägna.

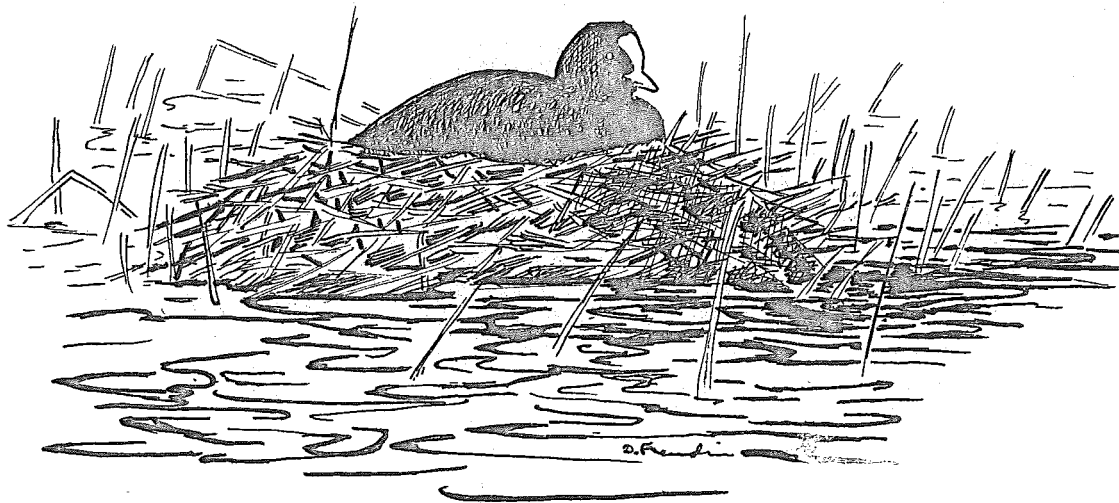
Utefter östra stranden på Jogersö, västra Femöre och på vikarna däremellan samt på Krokholmen finns det fritidsbebyggelse. Vid norra Jogersösundet är bostadshus byggda ca 100 m från stranden. Framför dessa hus, ca 20 - 30 m från stranden, går en cykelväg.

På grund av all bebyggelse är småbåtstrafiken livlig.

Marsviken

Vassbälten förekommer längst in i alla småvikar och utbredningen är så gott som helt lik utbredningen av sothönans bo med undantag av sydöstra stranden, utanför Buskhyttans sågverk, där det inte häckade några sothöns (förutom ett par) fast det fanns vass.

Bebyggelse finns på Fredön, Trullholmen, Vitholmen och i Djursvik, Danvik, Buskhyttan samt vid Killingsviken och väster om Slängaviken. Småbåtstrafiken är ganska livlig kring dessa områden.

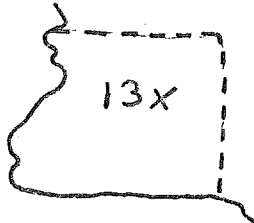
FÖRKLARING TILL KARTOR OCH TABELLER

Kartor:

● = par med bo

× = par utan bo

- = enstaka individ

= inom den streckade linjen är 13 par utan bo observerade.

Tabeller:

Rad 1			strandlängden (mätt med kartmätare på den topografiska kartan) av delområdena.
Rad 2	"	"	antalet par med bon.
Rad 3	"	"	antalet par utan bo.
Rad 4	"	"	antalet enstaka individer.
Rad 5	"	"	antalet par med bon per km.
Rad 6	"	"	procenttalet för par med bo inom varje delområde jämfört med hela området.
Rad 7	"	"	det totala antalet observerade exemplar inom varje delområde.
Rad 8	"	"	antalet exemplar per km inom delområdena.
Rad 9	"	"	antalet icke häckande exemplar.
Rad 10	"	"	procenttalet för icke häckande fåglar inom vart och ett av delområdena.
Rad 11	"	"	procenttalet för icke häckande fåglar jämfört med det totala antalet icke häckande fåglar inom hela området.
Rad 12	"	"	procenttalet för exemplar inom vart och ett av delområdena jämfört med hela området.

RESULTAT

Skäggdopping (Podiceps cristatus)

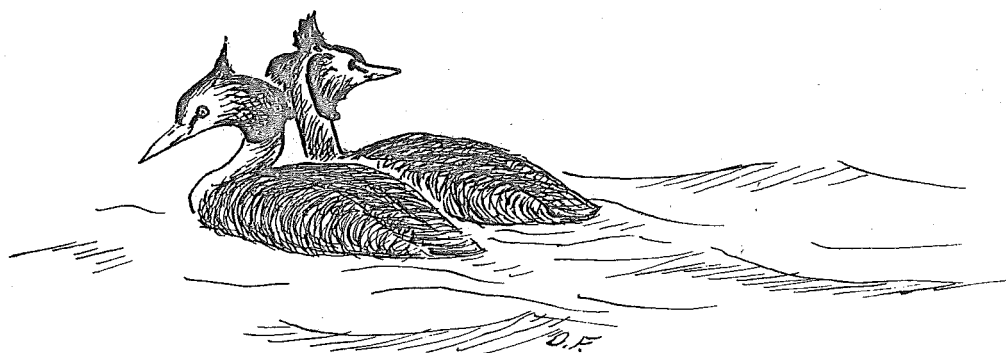
Fem kolonier med mer än sju bon konstaterades. Dessa kolonier var i:
Snäckviken (11 bon)
Stjärnholmsviken (24 bon)
Jogersö-Bergö (8 bon)
Killingsviken (20 bon)
Bastorpsviken (11 bon)

De par som var i dessa kolonier motsvarar nästan 50 % av alla häckande par. Räkna man sedan med antalet individer som uppehöll sig vid dessa kommer man fram till att 37 % av samtliga skäggdoppingar inom hela området fanns vid kolonierna. Det råder därför ingen tvekan om att dessa vikar har stor betydelse för skäggdoppingarna.

Jämförelse med sjöfågel-inventeringarna runt Sörmlandskusten

Totalt har endast 41 par sammanlagt i
Tunabergs skärgård,
Oxelösunds skärgård,
Trutbådaområdet,
Stendörrenområdet,
Hartsöskärgården
Lackaområdet och
Asköområdet konstaterats.

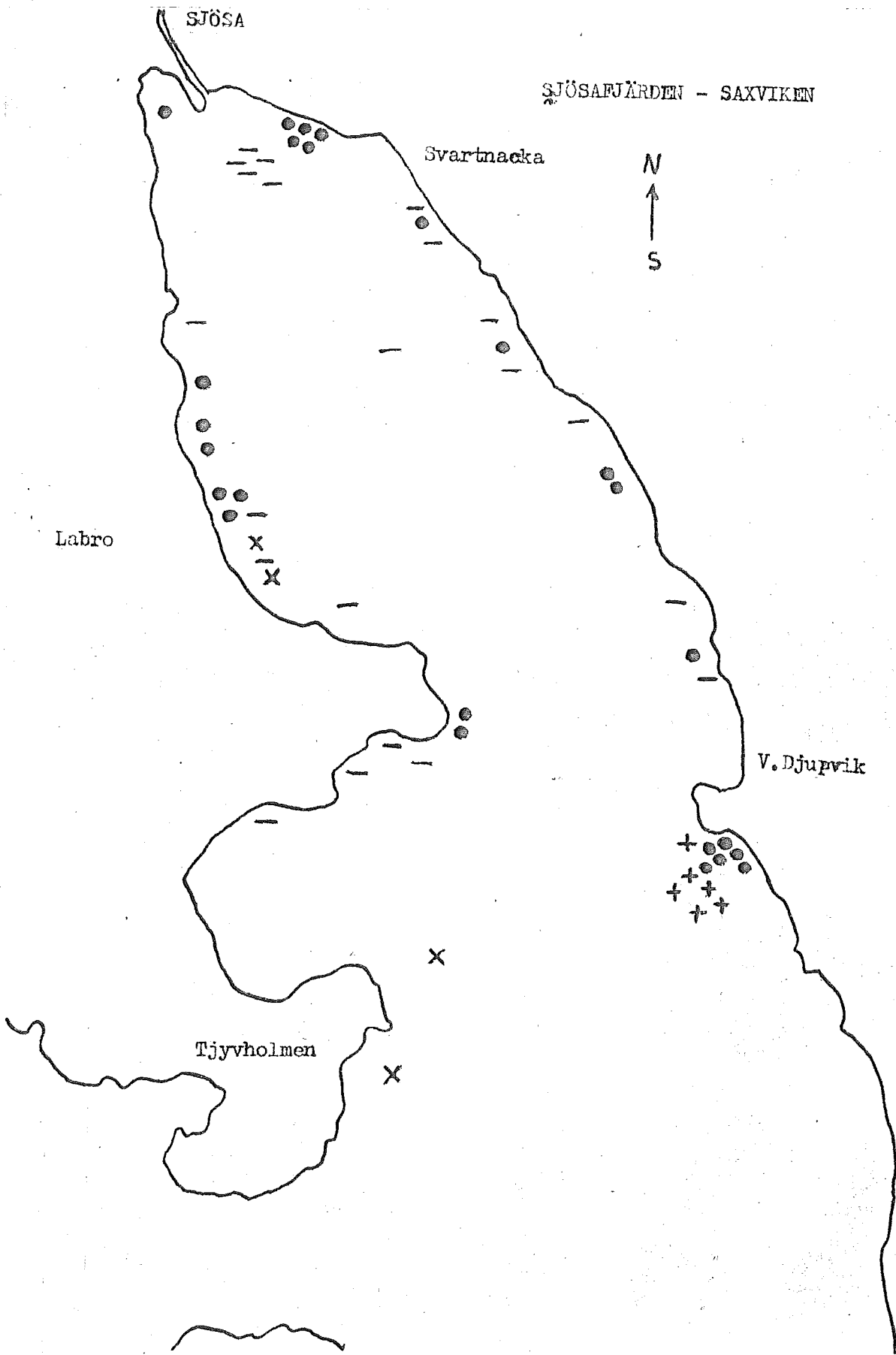
Dessa områden har ej så stora sammanhängande bladvassbälten som det nu inventerades.

SKÄGGDOPPING (*Podiceps cristatus*)

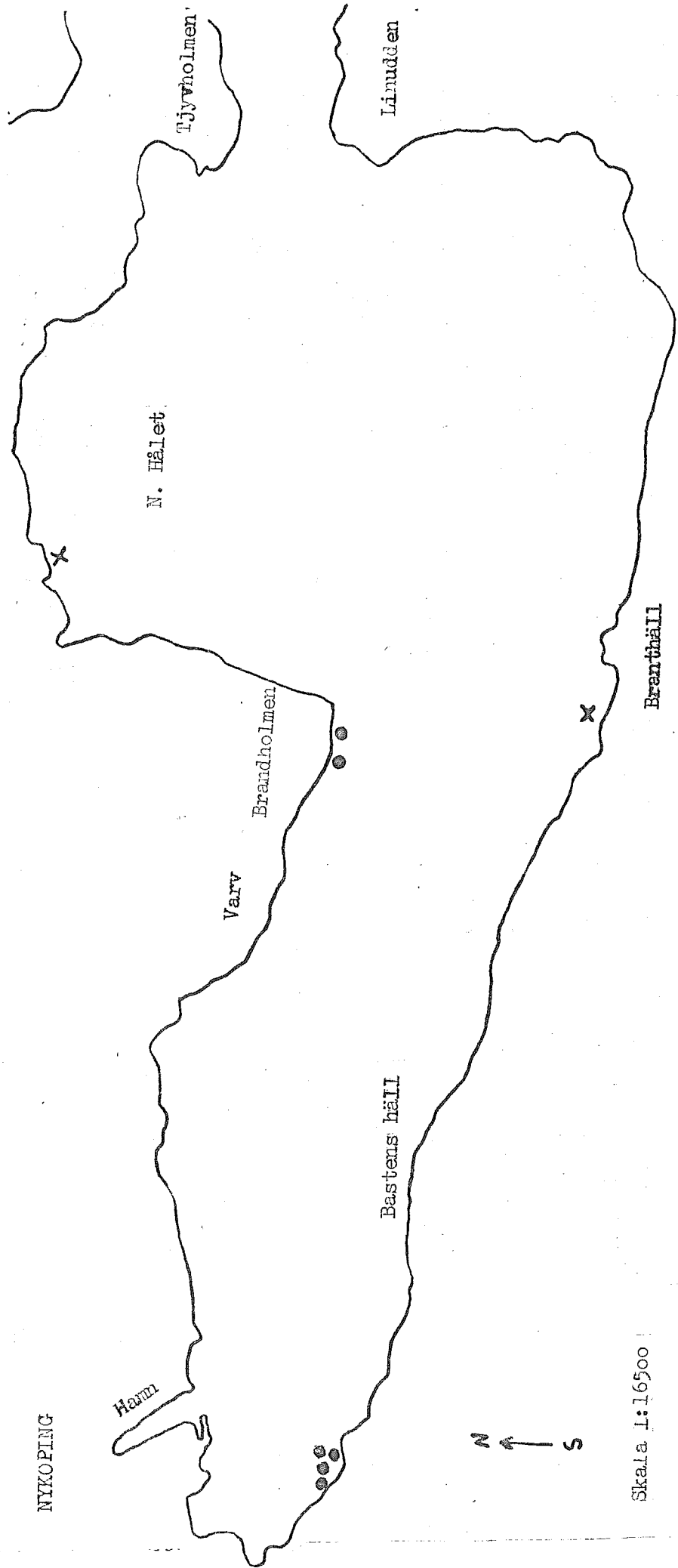
	Sjösa fjärden	Stadsfj. - Mellanfj	Strandstuv.	Snäckviken	Stjärnholmsviken	Jogersö - V Femöre	Marsviken	Totalt
Strandl. (km)	10	13	9	4	9	31	31	107
Antal ●	25	6	-	16	29	35	46	157
Antal ×	10	2	1	39	12	9	33	106
Antal —	21	-	-	-	2	4	10	37
●/km	2,5	0,5	0,0	4,0	2,2	1,1	1,5	1,5
% ● av alla ●	15,9	3,8	0,0	10,2	18,5	22,3	29,3	100,0
Totalt antal	91	16	2	110	84	92	168	563
ex/km	9,1	1,3	0,2	27,5	9,3	2,1	5,4	5,2
Antal icke häckande ex	41	4	2	78	26	22	76	249
% icke häck. ex. inom delomr.	45	25	100	71	31	25	45	44
% icke häck. av alla icke häckande.	16,5	1,6	0,8	31,3	10,4	8,8	30,5	100,0
% ex av hela populationen	16,2	2,8	0,4	19,5	14,9	16,3	29,8	99,9

SJÖSAFJÄRDEN - SAXVIKEN

Skala 1:16500

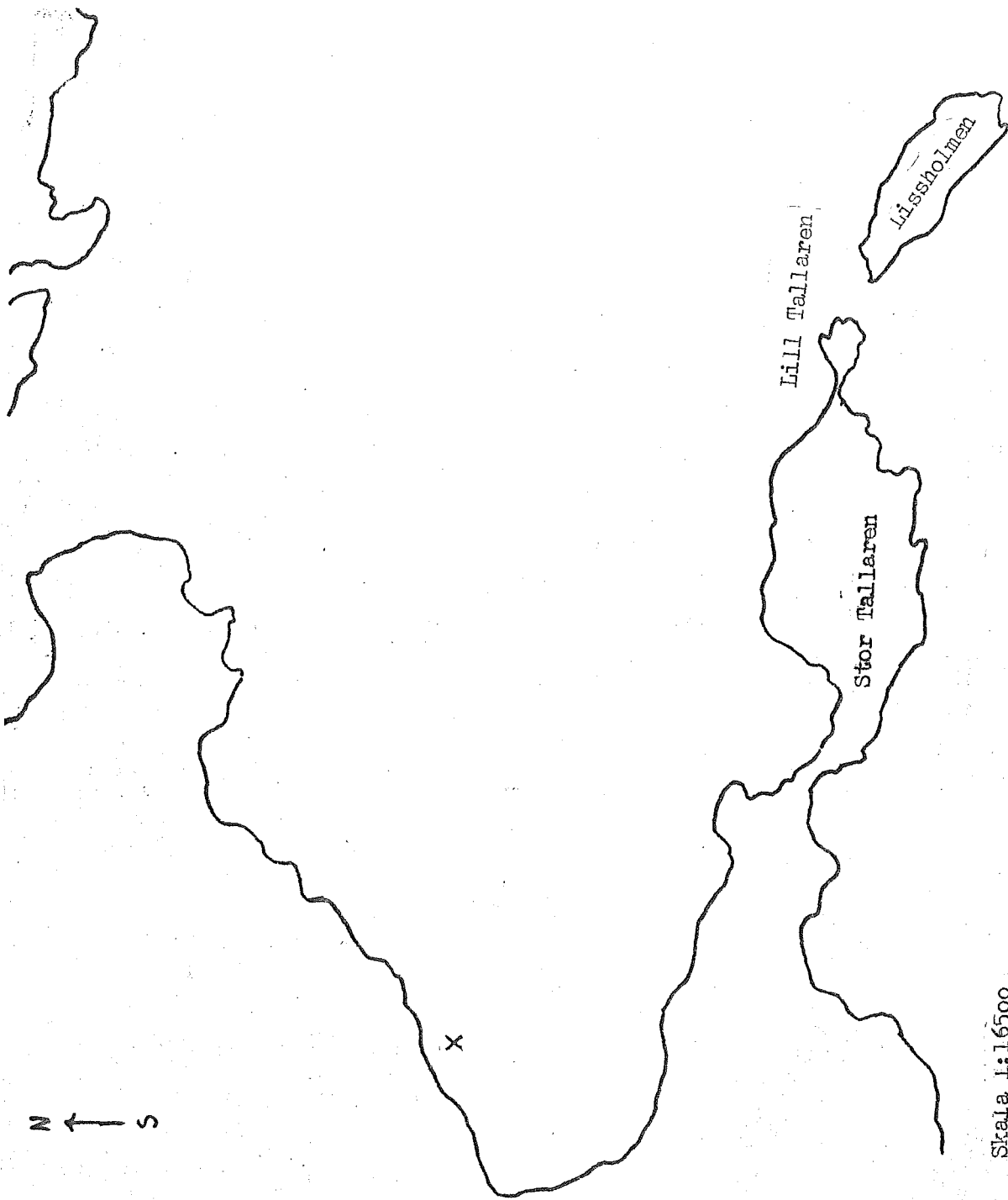
STADSEJÄRDEN - MELLANFJÄRDEN

Skala 1:16500

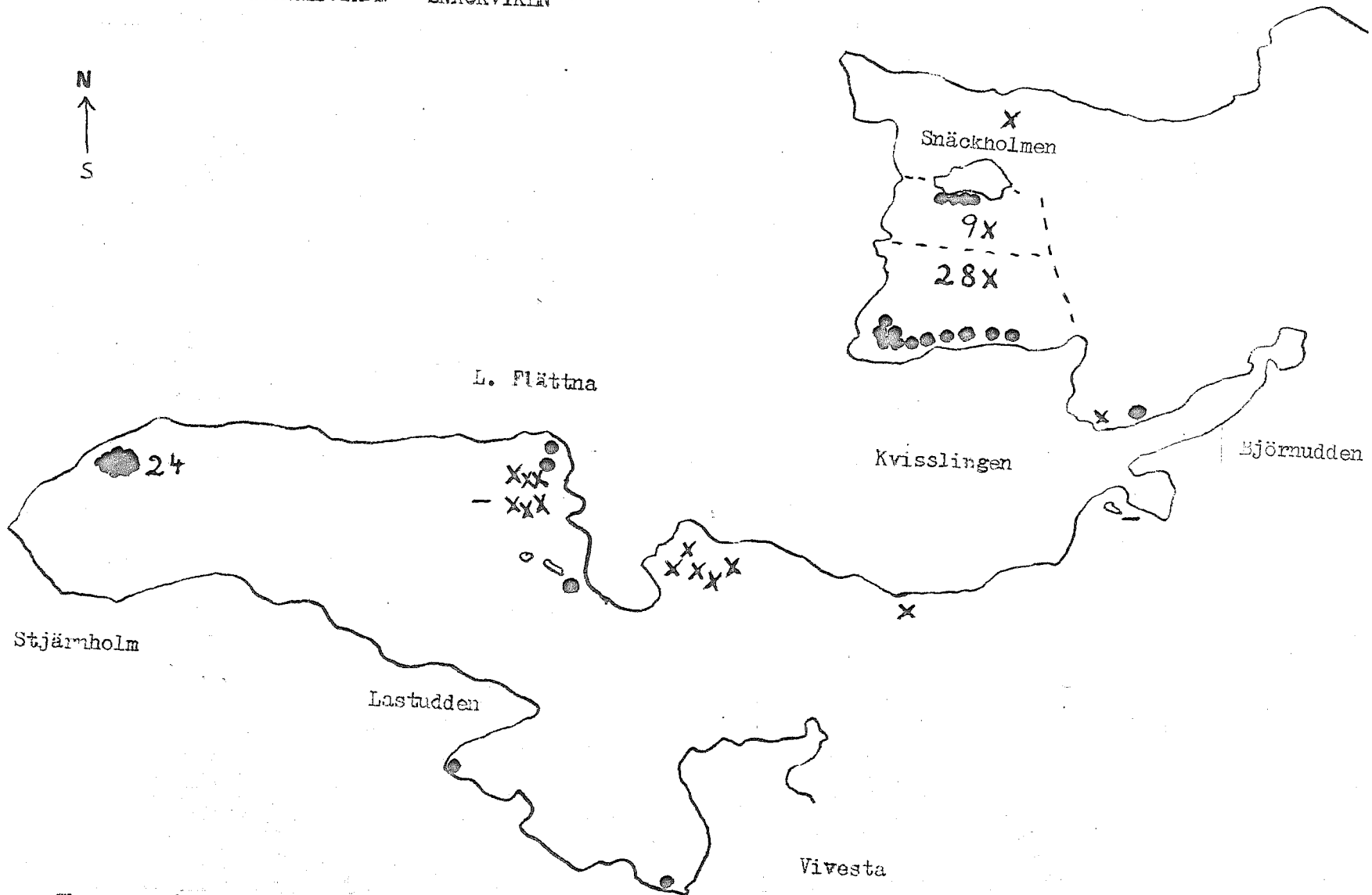
STRANDSTUGVIKEN

N ↑ S

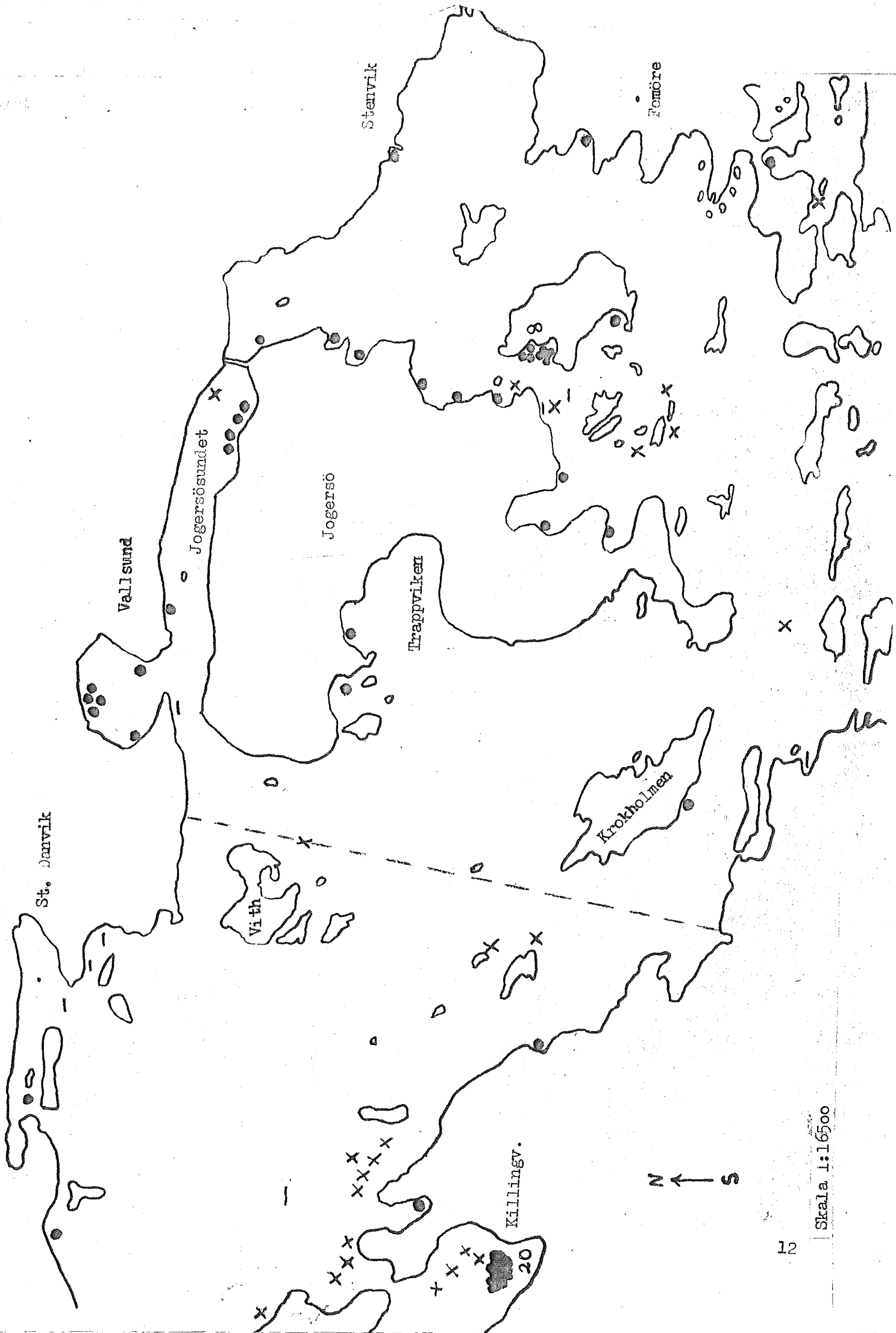

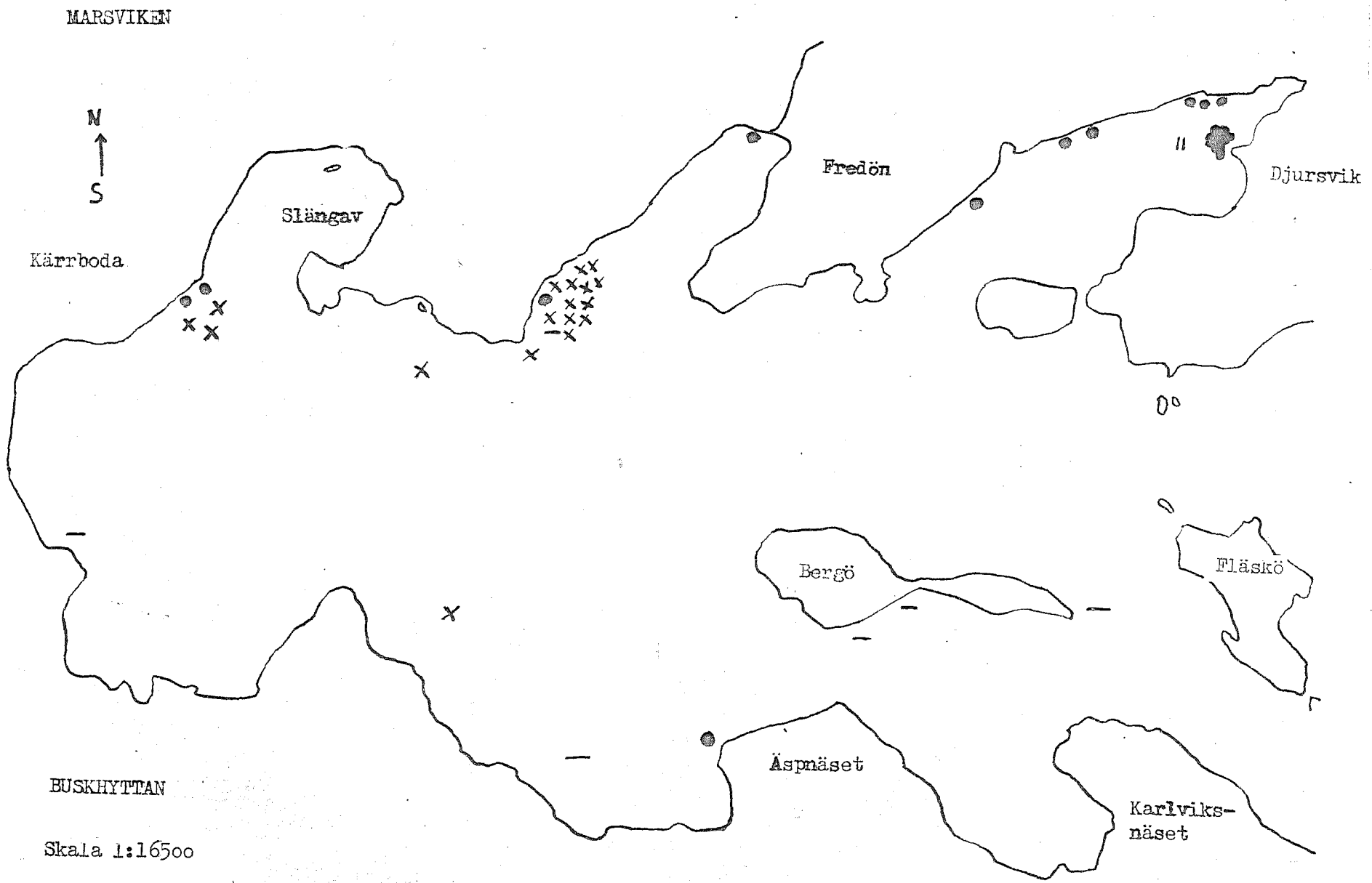
Skala 1:16500

STJÄRNHOLMSVIKEM - SNÄCKVIKEN

Skala 1:16500

RESULTAT

Sothöna (Fulica atra)

Sothönan är den allmänaste av de tre arterna inom området. i motsats till skäggdoppingen häckar den ganska jämt utefter stränderna och inte i kolonier. Undantag finns dock i Sjösa-fjärden där en koloni på ca 13 par är belägen SV om västra Djupvik.

Sothönan verkar vara en av de minst störningskänsliga arterna i innerskärgården. Ett par bon mitt emot småbåtshamnen vid Ram-dalen i Oxelösund, ett bo endast ca 15-20 m från den livligt trafikerade Jagersöbron (detta par fick även ut sin kull!) och ett flertal bon i närheten av bryggor inom Jagersö-V Femöre området tyder på detta.

Normalt bygger sothönan ett flytande bo i och av vass. Mellan Ramnö och Femöre och vid SV Femöre fanns två bon som skilde sig från mängden både genom val av boplats och bomaterial. Bona var placerade i kanten av en liten kal kobbe och var gjorda av vass, tång och andra växtdelar.

Ett liknande skäggdoppingbo har tidigare påträffats inom Stendörrenområdet. (B.Ljungberg, Sjöfågelinventering i Stendörren- och Lacka området, sid 30).

Jämförelse med sjöfågelinventeringarna runt Sörmlandskusten

I de områden som uppräknats på sid 6 har ingen sothönshäckning konstaterats. Detta beror troligtvis på att inga större blad-vass-bälten finns inom dessa områden.

SOTHÖNA (*Fulica atra*)

	Sjösa fjärden	Stadsfj. - Mellanfj.	Strandstuv.	Snäckviken	Stjärnholmsv.	Jogersö - V Femöre	Marsviken	Totalt
strandl. km	10	13	9	4	9	31	31	107
Antal ●	25	7	1	5	41	77	81	237
Antal ×	12	8	5	18	3	11	17	74
Antal —	27	-	5	-	4	11	7	54
●/km	2,7	0,5	0,1	1,2	4,6	2,5	2,6	2,1
% ● av alla ●	10,5	3,0	0,4	2,1	17,3	32,5	34,2	100,0
Totalt antal	101	30	17	46	92	187	203	676
ex/km	10,1	2,3	1,2	11,5	10,2	6,6	6,5	6,3
Antal icke häckande ex.	51	16	15	36	10	33	41	202
% icke häck. ex. inom delomr.	50	53	88	78	11	18	23	30
% icke häck. av alla icke häckande.	25,2	8,0	7,4	17,8	5,0	16,3	20,3	100,0
% ex av hela populationen	15,0	4,4	2,5	6,8	13,6	27,7	30,0	100,0

SJÖSA

SJÖSARJÄRDEN - SAXVIKEN

Svartnacka

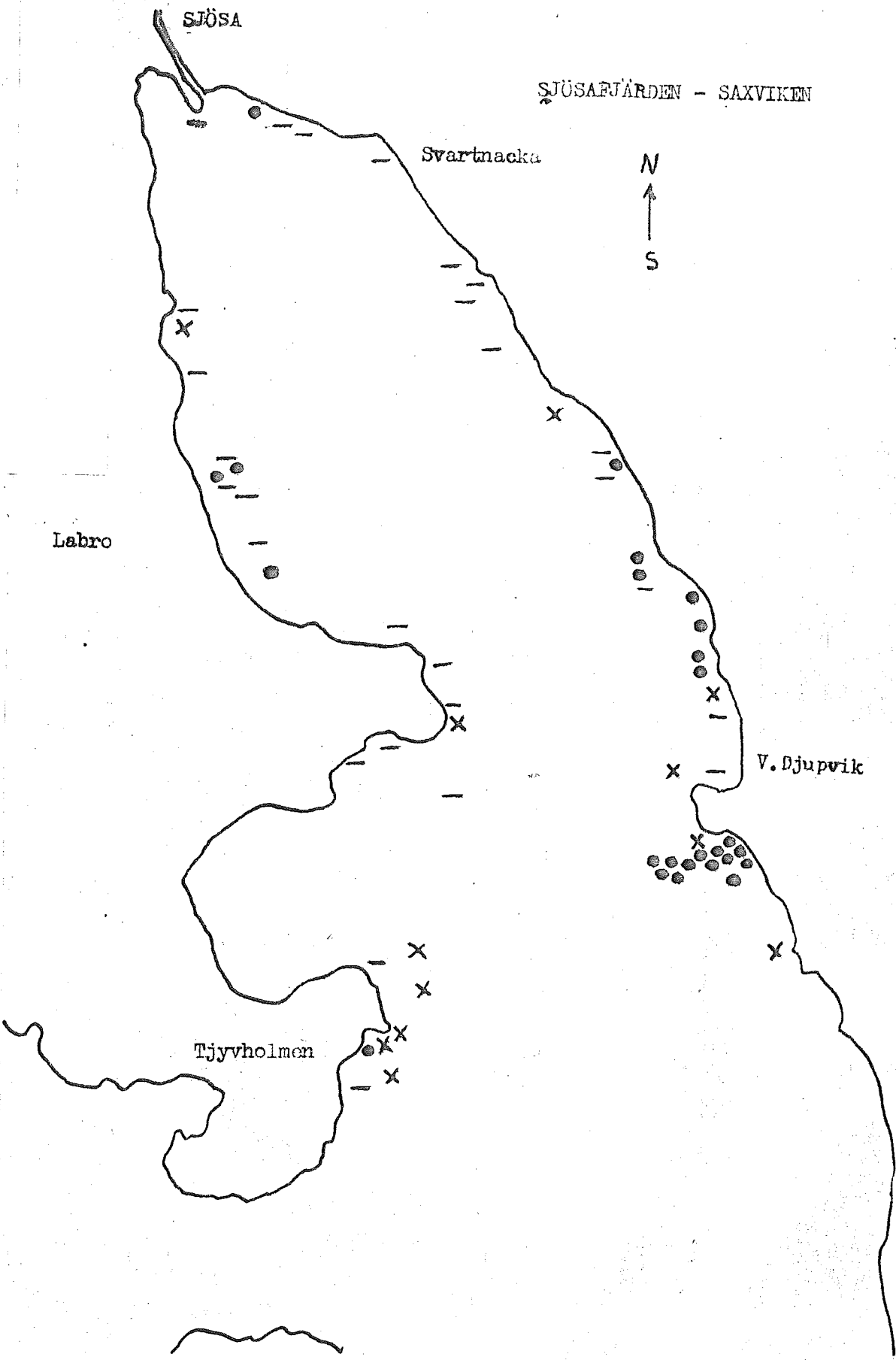

Labro

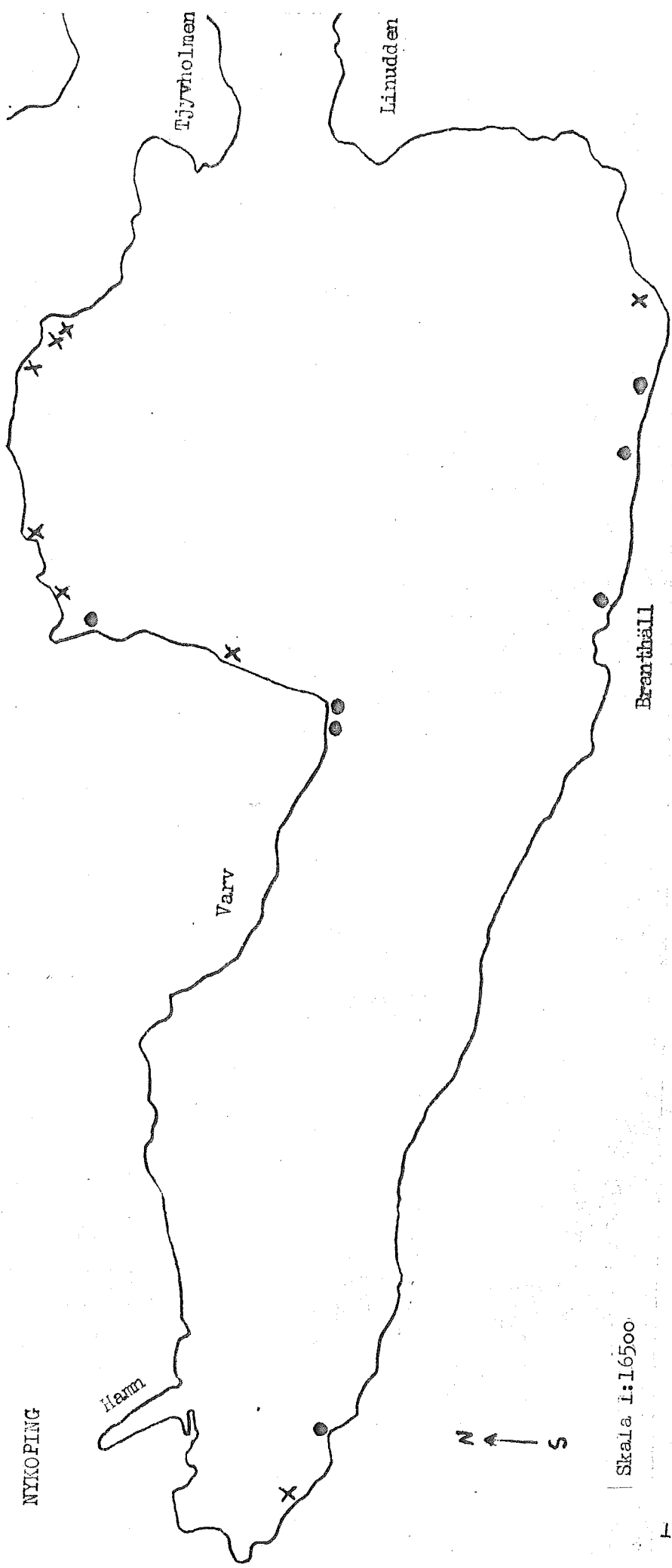
V. Djupvik

Tjyvholmen

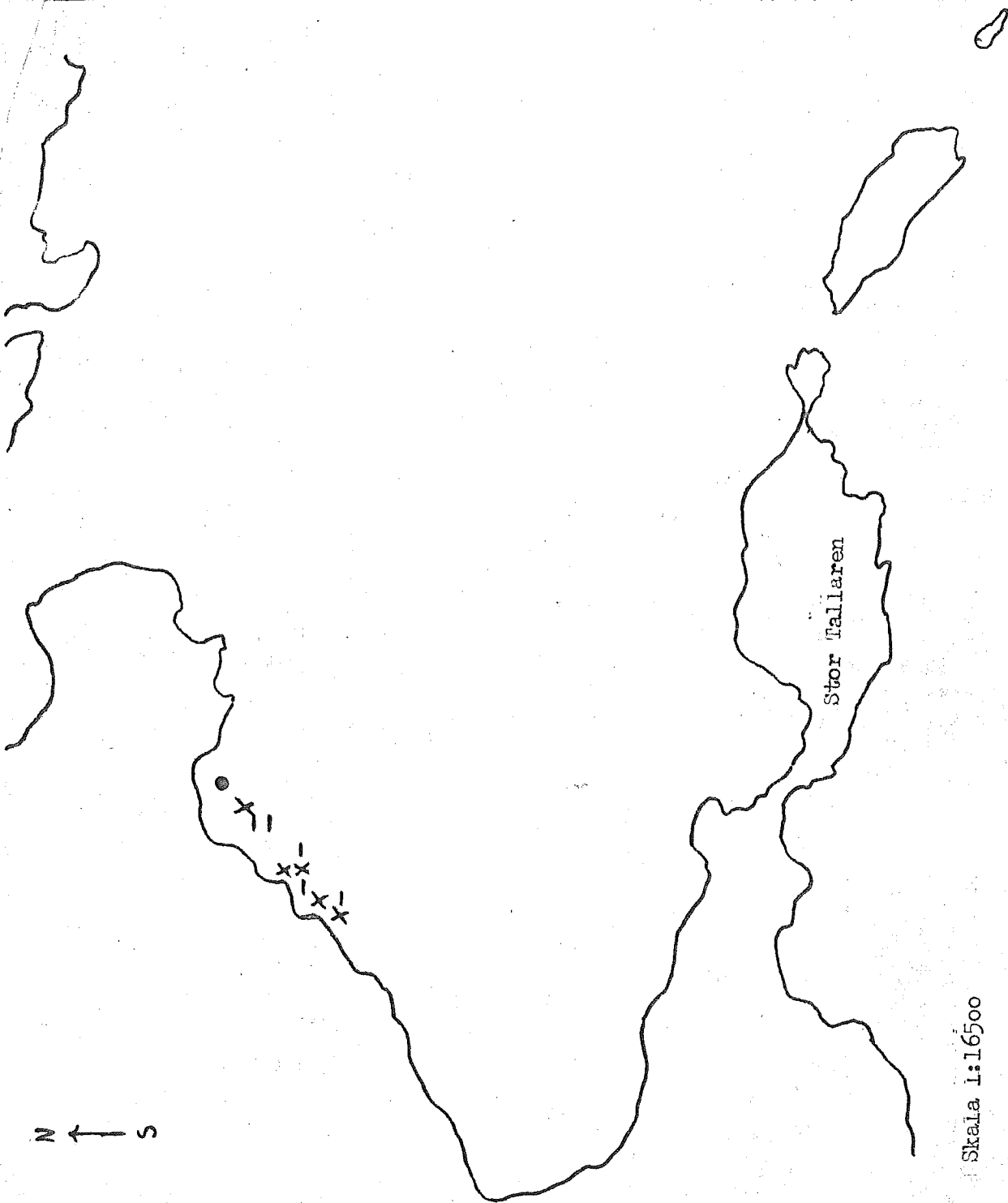
Skala 1:16500

STADSFJÄRDEN - MELLANFJÄRDEN

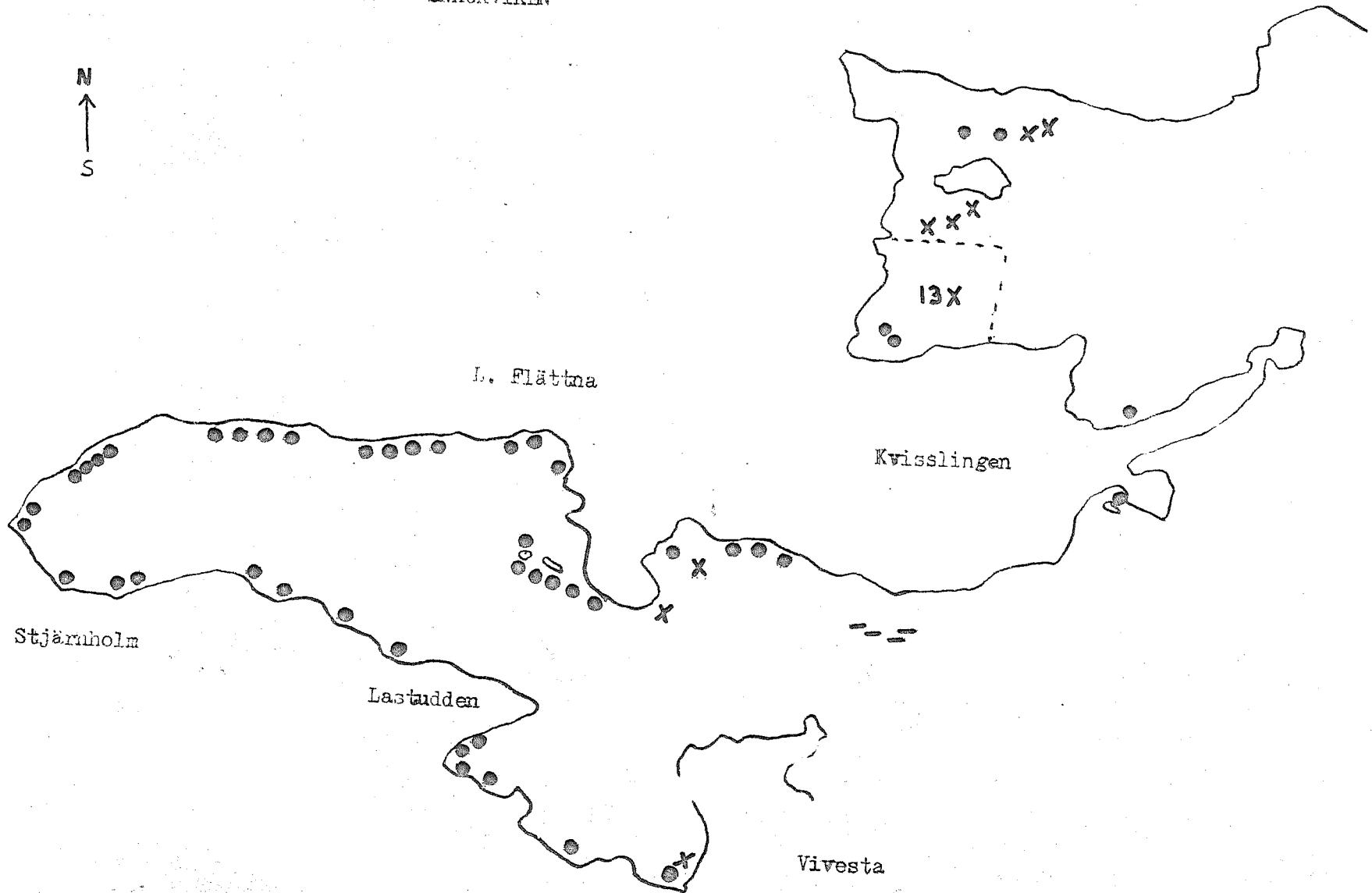

STRANDSTUGUVIKEN

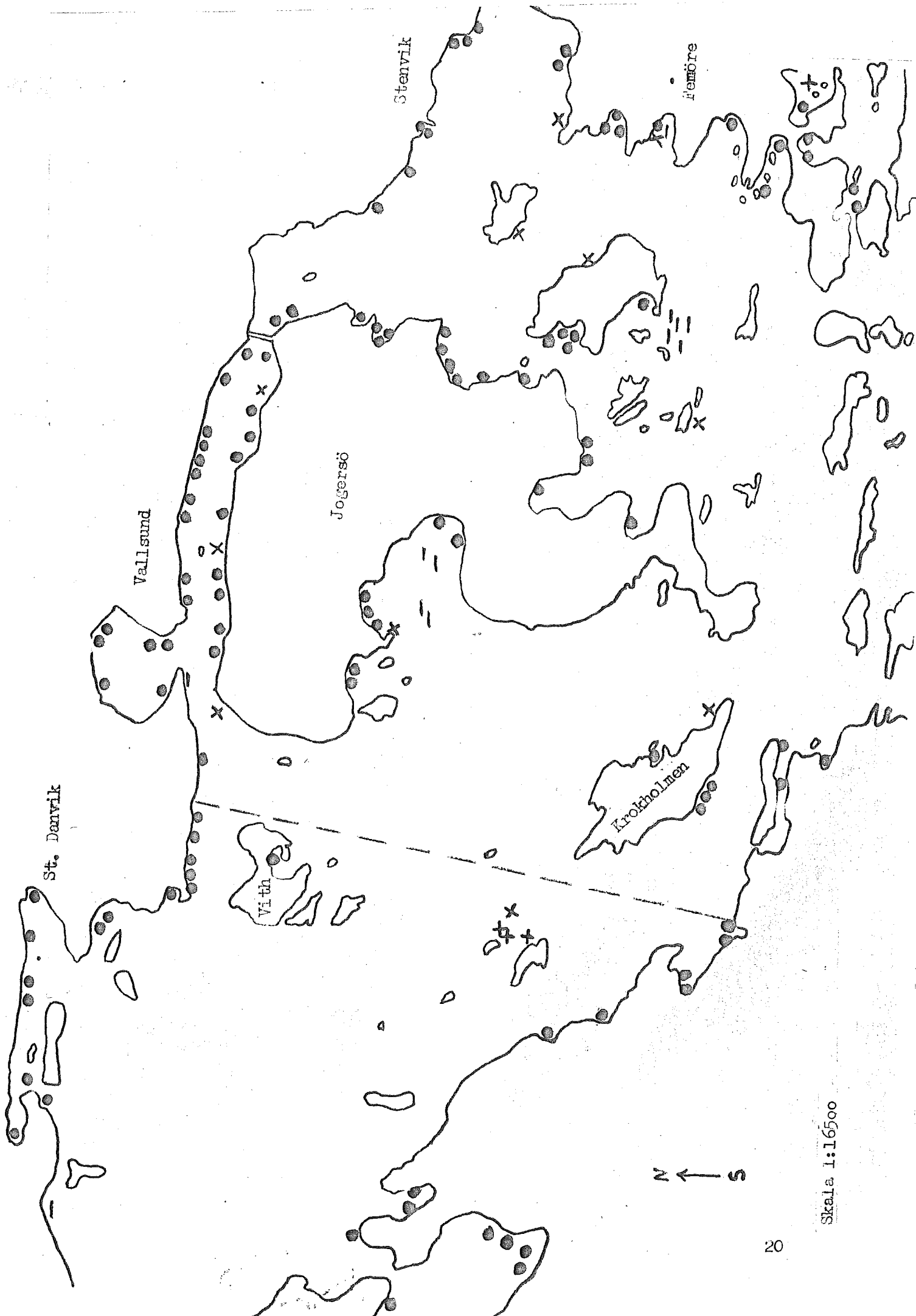

Skala 1:16500

STJÄRNHOLMSVIKEN - SNÄCKVIKEN

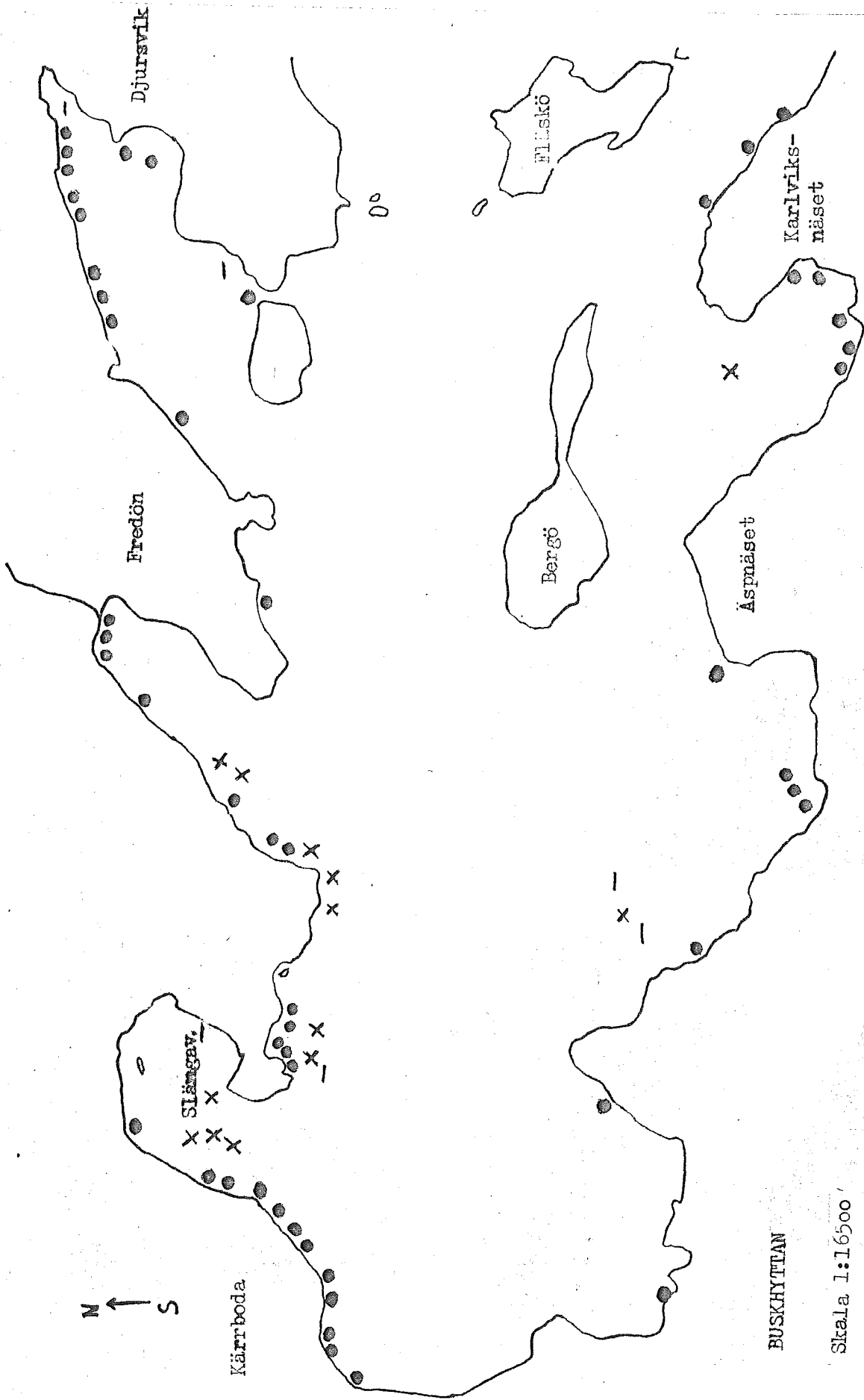
Skala 1:16500

Skala 1:16500

MARSVIKEN

N
↑
S

BUSKHYTTAN

Skala 1:16500

RESULTAT

Knölsvan (Cygnus olor)

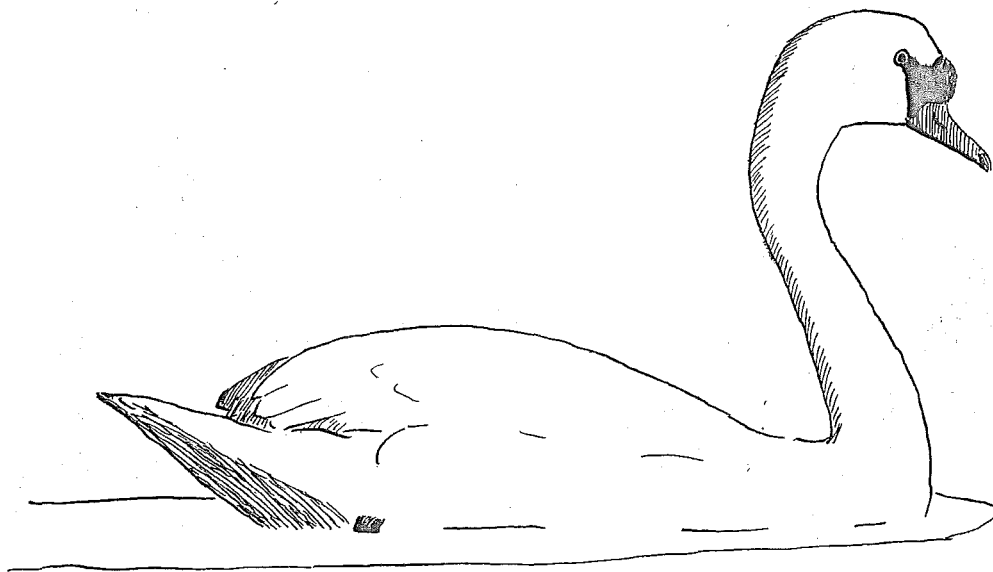
Knölsvanen visar liksom sothönan en jämn spridning av sina bon. Reviren är dock mycket större. Den tätaste häckningen skedde i Sjösafjärden med ett bo per kilometer.

En stor anhopning av svanar som inte häckade fanns i Strandstuvikenområdet. Inte mindre än nästan 60 % av alla icke häckande exemplar fanns där. Ca 36 % av hela populationen uppehöll sig i viken men bara ett par häckade.

Av de 40 bona var tio inte av den "traditionella" typen (dvs stora vassbon i vassvegetation) utan dessa läg på en kal kobbe eller bland klibbal en bit upp på stranden på ett skär och var gjorda av vass, tång eller andra växter som fanns i närheten.

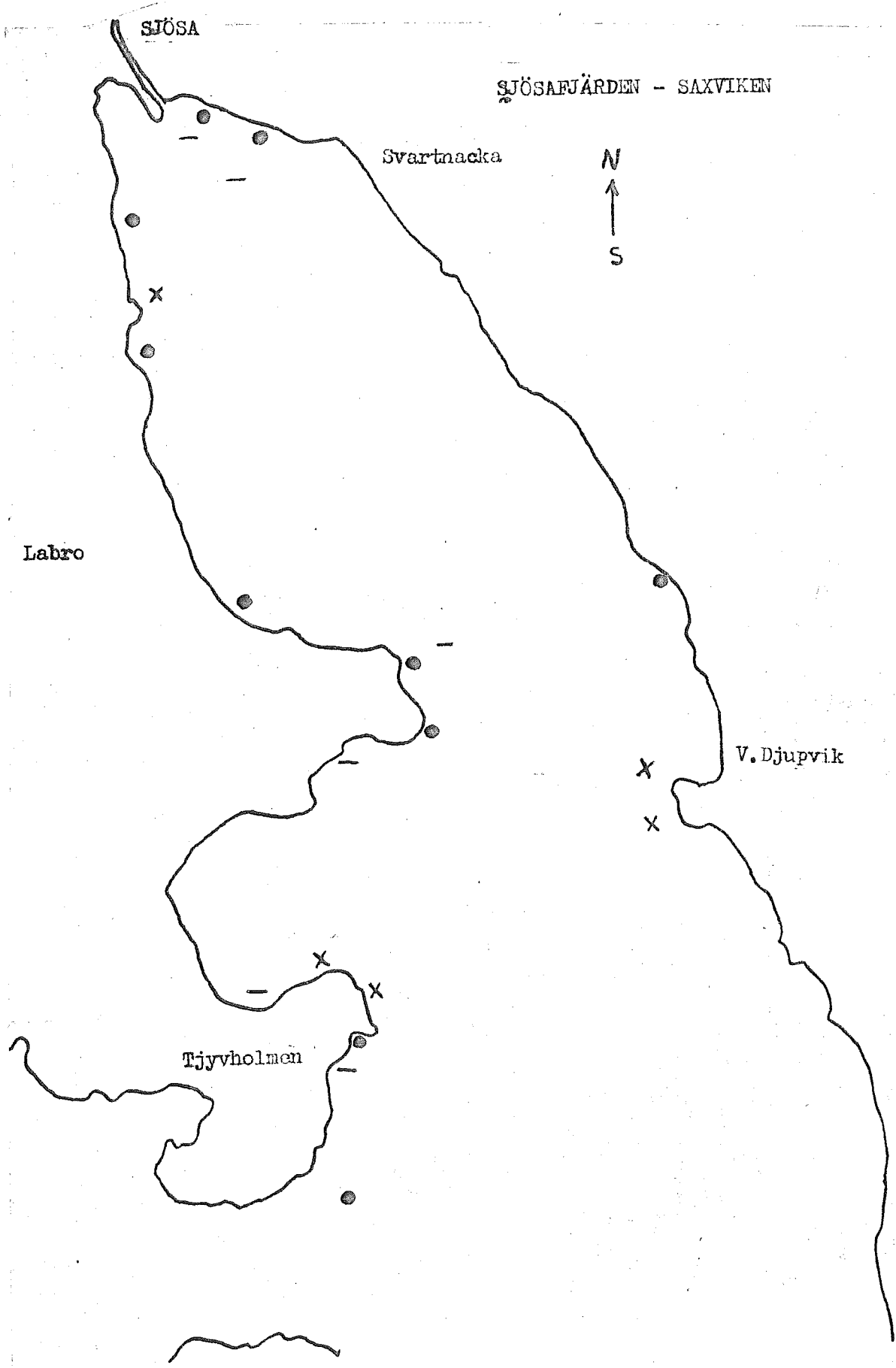
Jämförelse med sjöfågel-inventeringarna runt Sörmlandskusten

Totalt har 61 par av knölsvan konstaterats i de delar av Sörmlandskusten som tidigare inventerats (se sid 6)

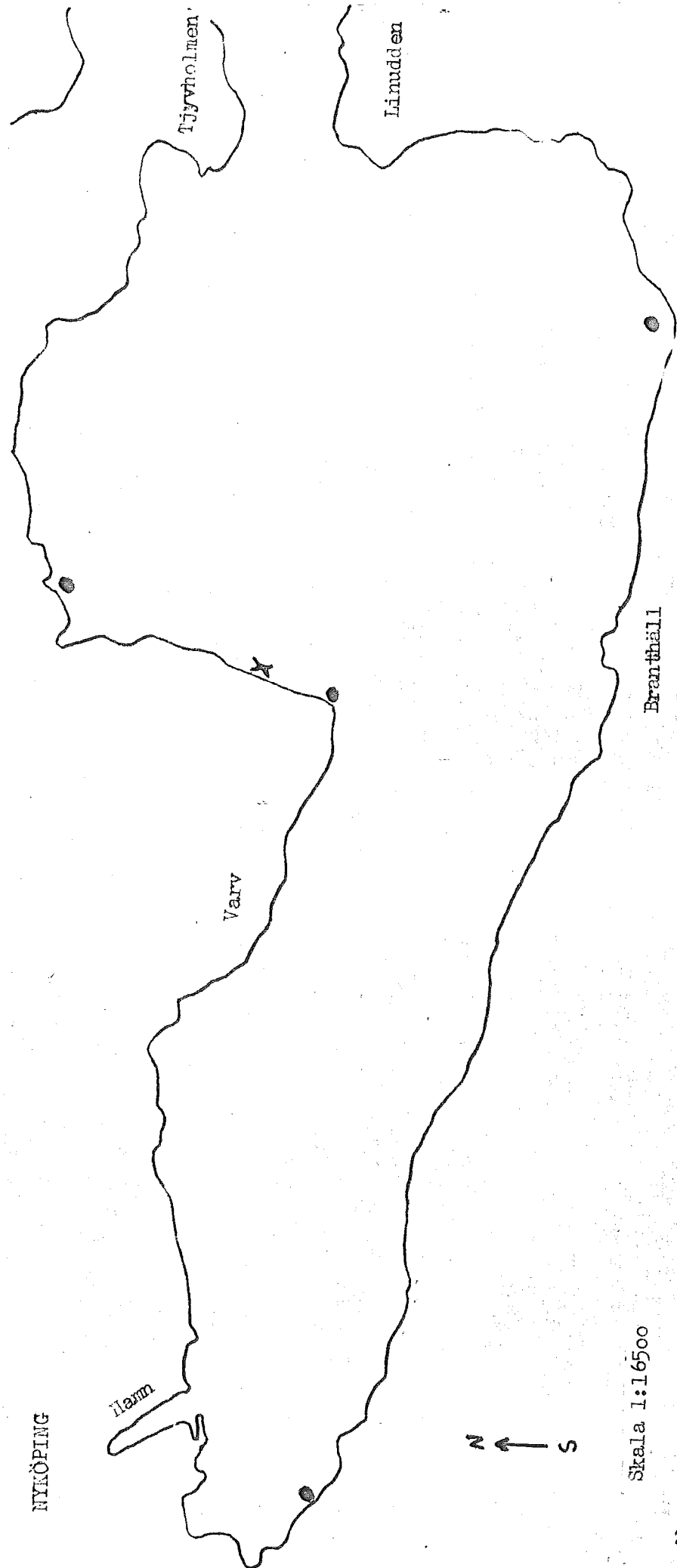
KNÖLSVAN (Cygnus olor)

	Sjösaafjärden	Stadsfj. - Mellanfj.	Strandstuv.	Snäckviken	Stjärnholmsv.	Jogersö - V Femöre	Marsviken	Totalt
strandl. (km)	10	13	9	4	9	31	31	107
Antal ●	10	4	1	3	4	7	11	40
Antal ✕	5	1	18	2	2	1	2	21
Antal -	6	-	34	3	-	-	14	57
●/km	1,0	0,3	0,1	0,8	0,4	0,2	0,4	0,4
% ● av alla ●	25,0	10,0	2,5	7,5	10,0	17,5	27,5	100,0
Totalt antal	36	10	72	13	12	16	40	199
ex/km	3,6	0,8	8,0	3,2	1,2	0,5	1,3	1,9
Antal icke häckande ex.	16	2	70	7	4	2	18	119
% icke häck. ex inom delomr.	44	20	97	53	33	12	45	60
% icke häck. av alla icke häckande	13,4	1,7	58,8	5,9	3,4	1,7	15,1	100,0
% ex av hela populationen	18,1	5,0	36,2	6,5	6,0	8,0	20,1	99,9

Skala 1:16500

STADSFJÄRDEN - MELLANFJÄRDEN

NYKÖPING

Hamn

Tjyvholmen

Limudden

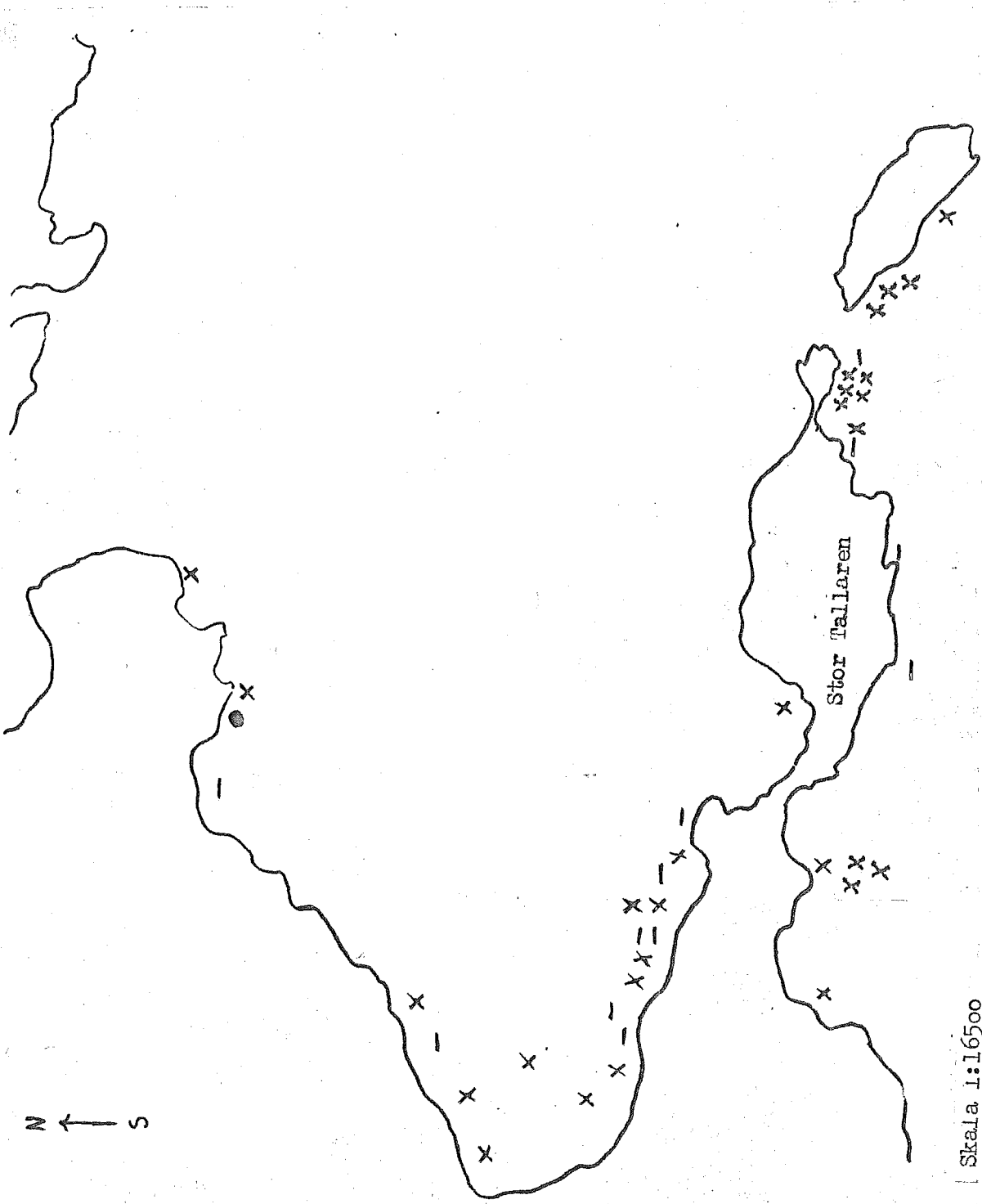
Varv

Brantbäll

N ↑ S

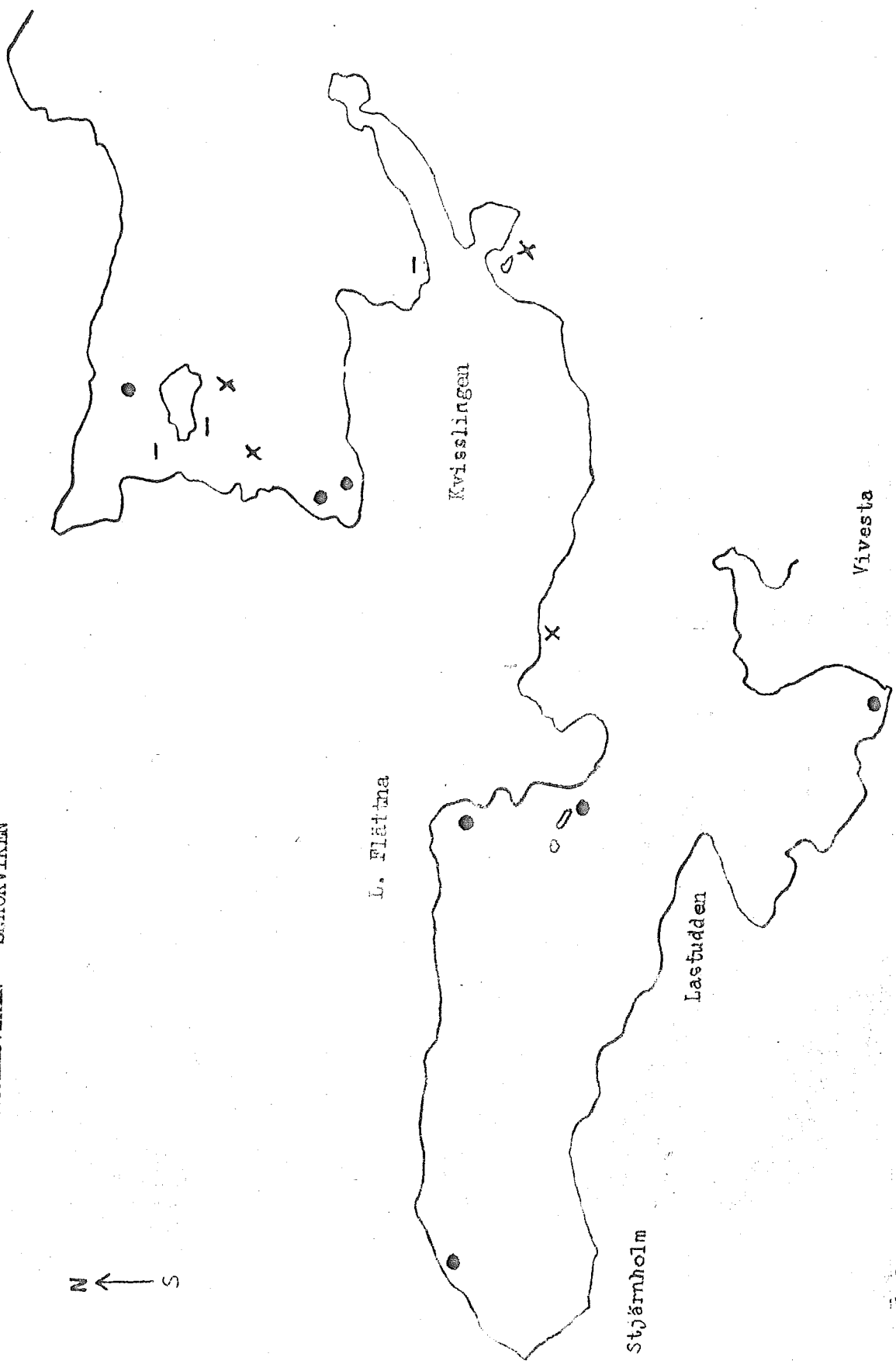
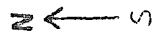
Skala 1:16500

STRANDSTUGUVIKEN

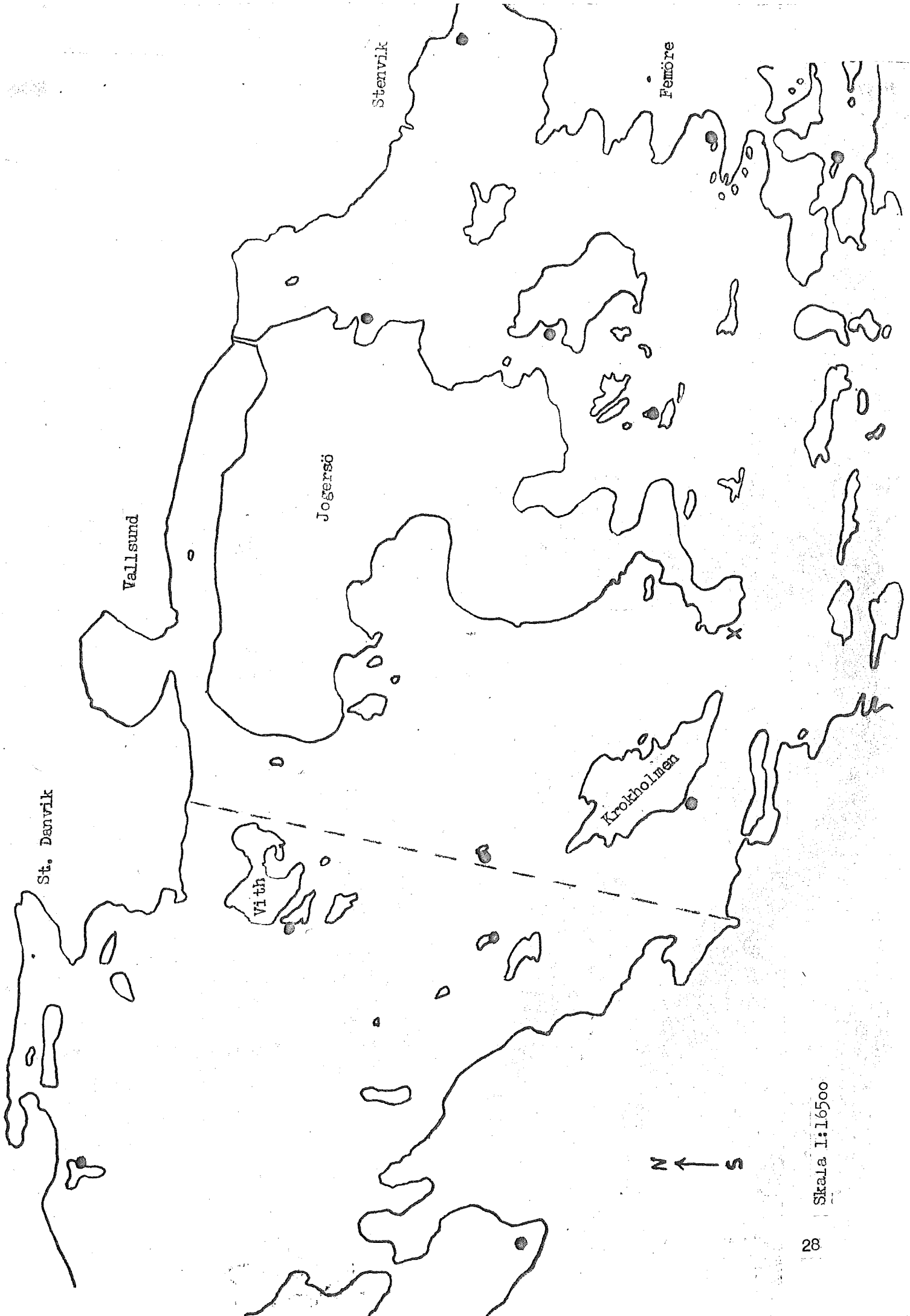

Skala 1:16500

STJÄRNHOLMSVIKEN - SNÄCKVIKEN

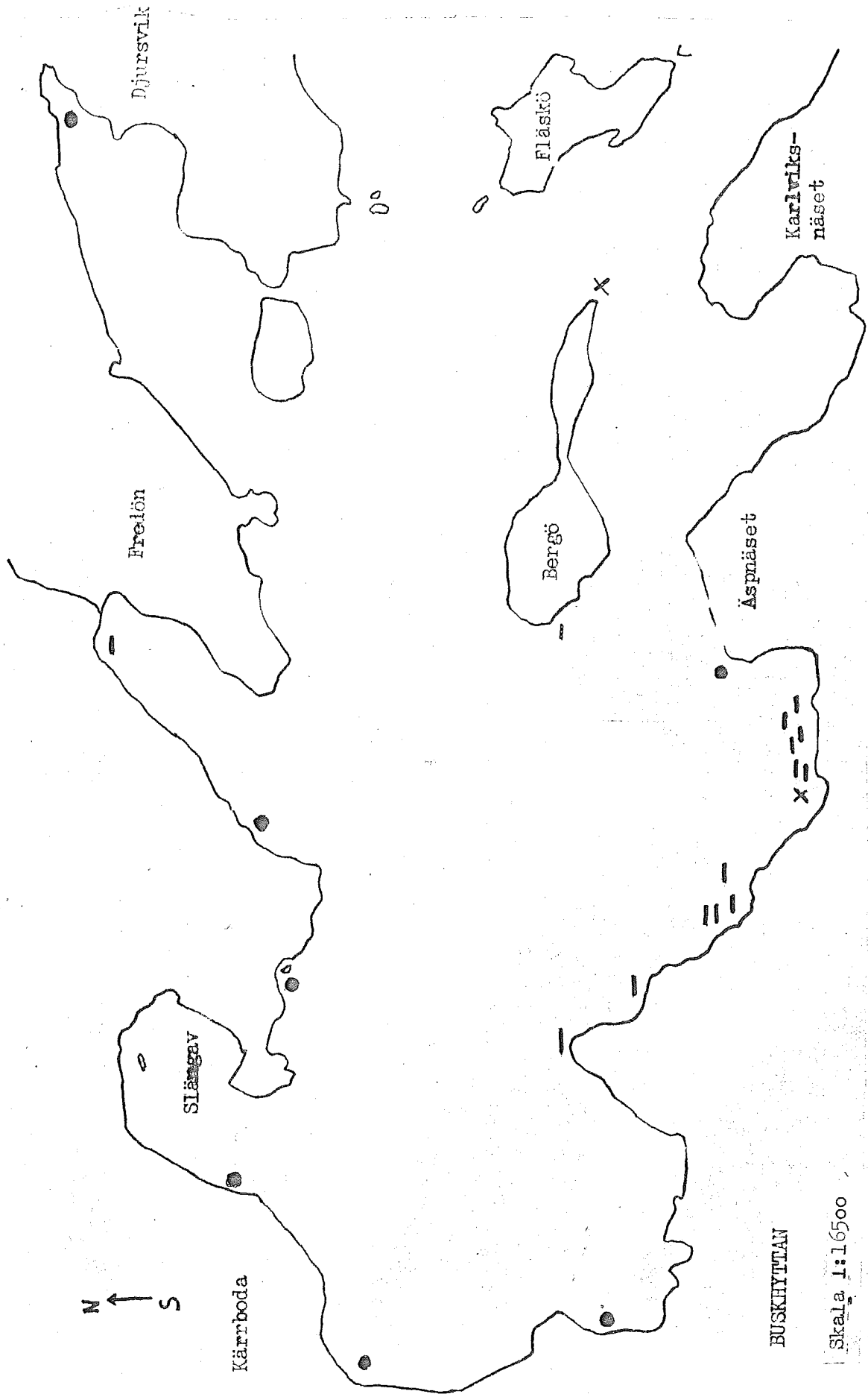
Skala 1:16500

N ↑ S

Skala 1:16500

MARSVIKEN

BUSKHYTAN

Skala 1:16500

Artlista över sjöfåglar sedda i Snäckviken den 21 maj 1976 i samband med skäggdopping, knölsvan och sothöna inventeringen.

Inventerare: Dan Frenidin

Gråtrut Enstaka ex. ingen häckning sågs.
Havsörut 2 ex. ingen häckning.
Fiskmå Enstaka ex. ingen häckning.
Skrattmå " " " "
Fisktärna Flera exemplar sågs fiskande. ingen häckning konstaterad.
Skranttärna 1 - 2 ex. sågs fiskande. " " "
Rödbena 2 ex. Häckning möjlig.
Tofsvipa 5 ex " "
Häger 2 - 3 ex sågs fiskande. Häckning i närheten.
Vigg 2 par.
Brunand 3 par. Ingen häckning sågs.
Storskrak 7 ex. " " "
Gräsand 17 hanar och 3 honor. Häckning förekom troligtvis.
Kricka 5 ex. Ingen häckning konstaterades.
Gravand 1 par. Häckning möjlig.
Kråka Enstaka ex sågs i omgivningarna.
Artlista över Stjärnholmsviken (samma dag som ovan).

Inventerare: samma som ovan.

Gråtrut Ett tjugotal sågs ligga på viken. Ingen häckning.
Fiskmå Enstaka exemplar
Skrattmå " "
Skranttärna 2 ex fiskade.
Gräsand 16 ex. Mest hanar.
Skedand 1 hane låg mitt inne i skäggdoppingkolo nin. Flög sedan österut.
Storskrak 1 hane
Drillsnäppa 1 par S om Björnudden på den lilla ön.
Kråka Enstaka ex. sågs i omgivningarna.

Förutom dessa sjöfåglar sågs 1 Fiskgjuse över båda vikarna samt två havsörnar i Snäckviken. Flera Backsvalor sågs flygande över Snäckviken.

Artlista över fåglar,* sedda i skärgården runt Jogersö och västra Femöre, den 15 maj 1976 i samband med skäggdopping, sothöna och knölsvan inventeringen. Inventerare: Dan Frenidin och Peter Lindblad

Fiskmås Den allmänaste av alla vitfåglarna i området. Häckar såväl på större som mindre öar inom hela området.

Gråtrut Enstaka exemplar sågs. Någon häckning kunde inte ses.

Havstrut Endast ett par sågs häcka, vilket skedde på en kal kobbe SSO om Myrskär.

Skrattmås Häckade med fler än ett par på några ställen: skär V om Uvberget (S. Jogersö) ca 6-8 par skär NNO om Krokholmen ca 5 par.

Fisktärna Den näst fiskmåsen allmänaste vitfågeln. Häckade på både mindre och större holmar. Gärna tillsammans med fiskmås, skrattmås, och silvertärna. Fisktärnan fanns dock ej i sådant antal som fiskmåsen.

Silvertärna Var ej så vanlig som fisktärnan. Häckade med minst 3 par på skären vaster om Nötudden och Uvberget.

Strandskata Den allmänaste vadaren inom området. Observerades på följande platser:
kobbe SO om S. Jogersö (1 par)
NV.Krokholmen (1 ex)
en ö bredvid Myrskär (1 par)
skär O om Nötudden (1 par)
skär O om Uvberget (1 par)
en ö mellan Rannö och Femöre (1 par)
Käntingen (1 par)

Rödbena Sedd endast på två ställen: ö mellan Rannö och Femöre (1 ex) skär O om Uvberget

Drillsnäppa Observerades vid några ställen:
Jogersö-bergö
Rannö
och kring Grässkär - Krokholmen

Vigg Hade ej börjat häcka. Sågs på flera ställen:
V om Norra Jogersö (2 par)
skär NNO om Krokholmen (5 par)
skär O om Nötudden (8 par)
O om Uvberget (13 par)
vik vid S Femöre (4 par)
mellan Rannö och Femöre (19 par)
SV Femöre (3 par)

Ejder Sågs i yttre delen av skärgården samt i ganska stort antal (32) vid skär NNO om Krokholmen.

Gräsand Ganska vanlig . Sågs i vassvikar inom hela området, dock endast i små samlingar (1-3 ex).

Alfågel 3 ex sågs innanför Myrskär

Storskrak Sågs i enstaka par huvudsakligen O om Jogersö.

Kråka allmän. sågs inom hela området.

Lista över fåglar, sedda i Marsviken mellan den 22 och 23 maj 1976
samband med skäggdopping, sothöna och knölsvan inventeringen.
Inventerare: Dan Freniin, Peter Lindblad (endast norra delen) och
Per Jännebring (endast södradelen)

- Gråtrut Förutom enstaka ex sågs 15 ung-trutar i Basttorpsviken. Arten häckade inom det lilla fågelskyddsområdet i norra delen av viken.
- Fiskmås Häckade allmänt med bla 2 par i inre Marsviken samt med minst 5 par på ett skär N om Fläskö samt med några par i fågelskyddsområdet.
- Skrattmås Tämmligen allmän - sparsam
- Havstrut 2-3 ex sågs under inventeringen. Ingen häckning konstaterad.
- Fisktärna allmän. Arten sågs fiska i hela viken. Bl a häckade ett par på en holme N om Fläskö
- Strandskata Observerades på flera ställen:
Vitholmen (2 par)
Fågelskyddsområdet (1 par)
Basttorpsviken (1 par)
Karlvik (1 ex)
skär N om Fläskö (1 par)
Bergö (1 par).
- Drillsnäppa 1 ex vid Vitholmen
2 ex i Killingviken
2 ex på Bergö.
- Häger 3 ex sågs i viken på östra Fläskö.
- Vigg 13 ex vid V Fläskö.
2 ex vid holmar NV om Krokholmen
9 ex längst in i Marsviken
- Ejder En hona med ungar sågs vid holmar NV om Krokholmen,
5 honor 2 hanar vid Bergö,
1 hona i fågelskyddsområdet.
- Gräsand Allmän. Mest hanar sågs. Honorna låg troligvis på bo.
- Kricka 3 ex längst inne i Marsviken sågs.
- Storskrak Främst honor sågs i den SÖ delen. I Killingviken sågs två par.
- Kråka allmän

* Med fåglar menas här lom-, dopping-, and-, tran - och vadarefåglar (inkluderar måsfåglar och alkor). Kråka har även medtagits i förteckningen.

Någon boletning av ovanstående fåglar har inte skett (med undantag av knölsvan, skäggdopping och sothöna förstås). Ej heller har landstigning på kobbaroch skär gjorts. Därför kan många par ha förbisetts.

Fåglar som uppehöll sig på strandängarna mellan Slängaviken och Fredövikens har ej räknats med.

Sothöna, skäggdopping och knölsvan är ej medtagna i dessa förteckningar.

